

JEBRON INFO

MAANDELIJKS DIGITAAL INFOBLAD

Juni- juli 2021

JEBRON

2020-2021

Inhoud

- 02 OVER WANDELEN – NU DE GROTE VAKANTIE NADERT.
- 03 CATHERINE BAILEY GLUCKMAN - EEN KRITISCHE JOODSE STEM
- 05 'ISRAËL VERWACHT ZELFS EXCUSES VAN DE PALESTIJNEN' BRIGITTE HERREMANS
- 11 MET DANIËL ALLIËT OP ZOEK NAAR GELOOF, HOOP EN TROOST,
IN TIJDEN VAN CORONA EN LOCKDOWN...
- 17 IN MEMORIAM JOZEFIEN DE PRINS : MAUREEN PIERS
- 18 DE STILLE OMMEKEER VOOR VROUWEN IN DE KATHOLIEKE KERK.
- 19 “ALS DE STAD ANTWERPEN BRIEVEN UITDEELT OVER EEN VACCIN AAN DE JOODSE
GEMEENSCHAP, IS MEN VERWONDERD DAT DIT NIET WERKT.”INTERVIEW: THOMAS HOLVOET
- 23 40 JAAR JRS – BIJNA 20 JAAR JRS BELGIUM. OMDAT VLUCHTELINGEN BELANGRIJK ZIJN,
OOK VOOR ONZE REGIO
- 29 AGENDA JUNI – JULI - AUGUSTUS 2021

OVER WANDELEN – *Nu de grote vakantie nadert.*

Bruce Chatwin:

“Walking reduces everything to its right proportions”

De Franse filosoof Frédéric Gros in ‘Wandelen, een filosofische gids: **“Wandelen. Het overvalt je aanvankelijk, alsof je oren diep ademhalen: je verwelkomt de stilte als een fikse frisse wind die de wolken verjaagt.”**

Een inwoner van Schotland zegt:

Walking is the cheapest form of sport.

Nog twee andere doordenkertjes

Frank Zappa

A MIND IS LIKE A PARACHUTE. IT DOESN'T WORK IF IT IS NOT OPEN.

Onbekend

“alle tegenstrijdigheden die wij samen de realiteit noemen”.

BIJ DE ACTUALITEIT: PALESTINA EN ISRAËL

Catherine Bailey Gluckman - Een kritische joodse stem

De Morgen 15 mei

Het is niet ingewikkeld: het Palestijnse volk heeft het recht op zelfbeschikking, waardigheid en veiligheid

Protest voor Palestina. 'Je hoeft geen afgewerkte oplossing klaar te hebben om hier, in het nu, je morele plichten te vervullen. En dat is: hulp inroepen bij de mensen die het bloedvergieten kunnen stoppen', schrijft Gluckman. Beeld EPA

Protest voor Palestina. 'Je hoeft geen afgewerkte oplossing klaar te hebben om hier, in het nu, je morele plichten te vervullen. En dat is: hulp inroepen bij de mensen die het bloedvergieten kunnen stoppen', schrijft Gluckman. Beeld EPA

Catherine Bailey Gluckman is projectmanager voor een ngo. Ze is actief in de Belgische Joodse gemeenschap.

Stel, het is weekend en je kijkt uit naar de nieuw verworven vrijheden in ons land. Terwijl je je haast naar een afspraak op een terras, dromend van een vers getapte pint, word je plots getuige van een gewelddadig incident: een gewapende bende heeft een huis aan de overkant in brand gestoken. De inwonenden, een gezin met kinderen, worden op straat hardhandig aangepakt.

De verhalen over deze bende en de gevechten die ze voeren, zijn je niet onbekend. Waarom ze het nu op deze familie gemunt hebben, is echter een raadsel. Je bent noch politieagent noch brandweerman noch paramedicus die ertussen kan springen; ook ben je geen juridisch expert of gemeenschapsleider die kan adviseren over mogelijke oplossingen op de lange termijn. Daar sta je dan. Wat nu? Niets doen is geen optie, het is tenslotte je burgerplicht om alarm te slaan als mensen in gevaar zijn. Je roept naar voorbijgangers, pakt je telefoon en belt om hulp.

De bende is de Israëlische staat, de familie zijn de Palestijnen en de gewelddadige scène is de dodelijke escalatie die we momenteel zien. Net als in bovenstaand voorbeeld geldt hier: je hoeft geen afgewerkte oplossing klaar te hebben om hier, in het nu, je morele plichten te vervullen. En dat is: hulp inroepen bij de mensen die het bloedvergieten kunnen stoppen.

‘GECOMPLICEERD’

Er is een tendens in België – net als in alle andere westerse landen – om te stellen dat de situatie in Palestina gecompliceerd en beangstigend aanvoelt. Daarom is het beter geen oordeel te vellen over wat er gebeurt.

De leden van onze organisatie, Een Andere Joodse Stem, vertolken verschillende kritische standpunten over Israël. Velen onder ons hebben familie in Israël en hebben ook vriendschappen gesmeed met Palestijnen in Gaza, op de Westelijke Jordaanoever en in Europa. Niet-Joodse Belgen veronderstellen vaak ten onrechte dat Joden per definitie onvoorwaardelijke ‘liefhebbers van Israël’ zijn en vinden het bijgevolg moeilijk om onze oppositie tegen de kolonisatie, de onteigening en onderdrukking van Palestijnen door de Israëlische staat te begrijpen. Het is nochtans niet ingewikkeld: het Palestijnse volk heeft recht op zelfbeschikking, waardigheid en veiligheid. Israël schendt deze rechten op grove wijze, al zeventig jaar lang.

We zijn geschokt door westerse media en onze eigen politici die gewapende aanvallen op biddende mensen omschrijven als ‘ruzies’, de explosie van torengebouwen als ‘onrust’ en de militaire invasie van Gaza als ‘oplopende spanningen’. Dit suggereert een gevecht tussen twee gelijkwaardige partijen, waarbij ieder over dezelfde kracht, middelen en verantwoordelijkheid beschikt.

Niets is minder waar. Israël is een kernmacht en een sterk welvarend land, terwijl Palestijnen het met geringe elektriciteit of schoon water moeten stellen. Ze kunnen zich niet vrij verplaatsen en de onophoudelijke golven van Israëlische nederzettingen leiden telkens weer tot gedwongen uithuiszettingen. Een degelijk onderwijs- of gezondheidszorgsysteem ontbreekt. Vele Palestijnen leven in erbarmelijke omstandigheden, met de constante dreiging van totale vernietiging die hen boven het hoofd hangt.

In het denkbeeldige verhaal waarmee we dit stuk openen, zou je je ook niet concentreren op het mogelijke geweld dat de familie pleegt in verzet tegen de gewapende bende. Zo is het in het geval van Israël en Palestina ook essentieel om te focussen op het structurele dodelijke geweld dat gepleegd wordt door de Israëlische staat, tegen het Palestijnse volk.

UW TUSSENKOMST IS VAN BELANG

Dit is waar uw tussenkomst als toevallige voorbijganger van belang is. Zowel op Belgisch als op Europees niveau gedragen politieke leiders zich momenteel als bendeleden die de acties van Israël, de gewapende bende, weigeren te erkennen als misdaden – en dus deze misdaden legitimeren. Nochtans beschikken deze leiders over krachtige internationale middelen die aangewend zouden kunnen worden om levens te redden.

Zo kunnen zij Israël sanctioneren voor schendingen van het internationaal recht. Europese leiders kunnen de wapenhandel met Israël verbieden (Wallonië is hierin een belangrijke speler), en de EU-

Israël-assocatieovereenkomst kan worden herzien, op basis van de mensenrechtenclausule. Zij kunnen het onderzoek van het Internationaal Strafhof naar oorlogsmisdaden in de Palestijnse gebieden actief steunen.

Wij roepen onze medeburgers op om met pen, papier, spandoeken of telefoons te komen helpen, en onze politieke leiders te wijzen op hun verantwoordelijkheid om actie te ondernemen.

'Israël verwacht zelfs excuses van de Palestijnen'
BRIGITTE HERREMANS IN KNACK DIGITAAL 18 mei 2021

Catherine Vuylsteke - Journalist, auteur, filmmaker en sinoloog

'Vijfentwintig jaar vredesproces is niets méér geweest dan een oefening in vernietiging van de Palestijnse staat', zegt Brigitte Herremans. 'Maar zelfs de Palestijnse Autoriteit durft dat niet toe te geven.' De Midden-Oostenexpert zoekt een uitweg uit het conflict.

Het begin haalde de kranten niet. Zevenentwintig dagen voor de militante beweging Hamas haar eerste raketten in Gaza lanceerde, drongen Israëlische agenten de Al-Aqmoskee in Jeruzalem binnen en knipten de kabels van de luidsprekers door die de gelovigen oproepen tot het gebed. Het was 13 april, de eerste dag van de ramadan. De Israëlische president Reuven Rivlin zou ter gelegenheid van Herdenkingsdag een toespraak houden aan de nabijgelegen klagmuur. Gevreesd werd dat de muezzin het staatshoofd zou overstemmen. 'Dat was het keerpunt', zo zou de grootmufti van Jeruzalem weken later verklaren.

Bij de Damascuspoort in Jeruzalem brak nog diezelfde avond straatgeweld uit toen agenten de Palestijnse bijeenkomsten voor het avondlijke verbreken van de ramadan verhinderden. Eerst beweerde de politiewoordvoerder dat het altijd zo ging - tot op sociale media foto's opdoken van wel degelijk toegelaten vieringen in de voorbije jaren. Twee weken later werden de barricades opgeheven.

In diezelfde periode steeg de spanning in Sheikh Jarrah, een wijk in het bezette Oost-Jeruzalem waar vier Palestijnse families met uithuiszetting werden bedreigd. Een kolonistenorganisatie claimt de grond op basis van eigendomsaktes die dateren van voor de Jordaanse bezetting van Oost-Jeruzalem tussen 1948 en 1967.

De Arabische wereld heeft de Palestijnse kwestie altijd misbruikt, en een aantal landen zijn nu overstag gegaan voor economische voordelen.

Een lagere rechtbank oordeelde eerder dit jaar in het voordeel van de kolonisten, het Hoogerechtshof zou zich op 10 mei over de zaak buigen. Terwijl dagenlang slag werd geleverd tussen betogers en politie, riep het Hoog Commissariaat voor de Mensenrechten Israël op om onmiddellijke alle uithuiszettingen te staken. 'Oost-Jeruzalem is bezet Palestijns gebied. De burgerbevolking van een bezettingsmacht naar het door haar bezette territorium transfereren, kan

gezien worden als een oorlogsmisdaad', zo zei het agentschap van de Verenigde Naties in een persmededeling. Eigendomsaktes, zo stelden tal van Palestijnse experts in internationale media, zijn een vreemd wapen als je bedenkt dat 750.000 Palestijnen bij de stichting van Israël zijn verjaagd en volstrekt niet het recht hebben om hun grond of bezittingen terug te vorderen. Als Joodse Israëliërs hun grond mogen claimen, waarom Palestijnen dan niet? De Israëlische overheid doet de Sheikh Jarrah-kwestie nu af als een 'private vastgoedzaak'.

Op 10 mei sloeg de vlam echt in de pan. Hamas lanceerde vanuit Gaza honderden raketten, waardoor het Israëlische Iron Dome-afweerschield bij momenten overbelast raakte en een aantal projectielen niet alleen het zuiden maar ook het centrum van het land troffen. Het Israëlische leger reageerde met bombardementen op Gaza. Terwijl beelden van inderhaast afgevoerde gewonden, instortende flatgebouwen, brandende synagogen en straatgevechten in gemengde Israëlische steden als Lod de huiskamers in stroomden, hadden experts het over een zoveelste ronde van het Israëlisch-Palestijnse 'asymmetrische conflict'. Israël is militair en technologisch superieur en ook qua slachtoffers is er een groot onevenwicht: de Palestijnen telden meer dan 200 doden, onder wie 50 kinderen; de Israëliërs telden er 10, onder wie een jongetje van vijf. Terwijl de Israëlische burgers met sirenes gewaarschuwd worden en in een schuilkelder terecht kunnen, zitten de Palestijnen opgesloten in Gaza en zijn ze nergens veilig. Zij kunnen alleen afgaan op de sms'en of telefoontjes van het leger, dat het naderende inslaan van bommen in hun huizen meldt.

En de politieke leiders? De Israëlische premier Benjamin Netanyahu (71) vecht voor zijn toekomst. Ondanks vier verkiezingen in twee jaar tijd krijgt hij geen regering op de been en er hangt hem een corruptieproces boven het hoofd. Aan Palestijnse kant is het niet beter. De 85-jarige Palestijnse president Mahmoud Abbas stelde de parlementsverkiezingen van 22 mei en de presidentsverkiezingen van 31 juli op 30 april per presidentieel decreet voor onbepaalde tijd uit. Officieel omdat de 'problemen met Israël geen stembusgang toelaten', maar volgens de internationale denktank Carnegie Endowment for International Peace is Abbas' Fatah-partij intern dodelijk verdeeld en zou Hamas de verkiezingen winnen.

Toen ik kind was, behoorde solidariteit met de Palestijnen tot de kern van het westerse bewustzijn. Sindsdien is ze geërodeerd.

De internationale gemeenschap roept ondertussen op om het geweld te staken. Het déjà-vugevoel overheerst. De beelden van de voorbije dagen herinneren aan de Gaza-oorlogen van 2008, 2012 en 2014. Bij de eerste oorlog zwegen de wapens pas na 1500 nieuwe Palestijnse graven, bij de laatste waren er 2300 nodig.

Het geweld dat op 10 mei begon is meer van hetzelfde en toch ook niet. Wat nu opvalt, is de betrokkenheid van de Palestijnse Israëliërs, die 20 procent uitmaken van de bevolking. Terwijl ze zich bij eerdere Israëlische militaire operaties in Gaza afzijdig hielden, demonstreerden ze de voorbije week in Acre, Jaffa, Lod, Bat Yam, Haifa en Tiberias. 'Dat komt omdat Israël te ver gaat', meent Midden-Oostenkenner Brigitte Herremans. 'Dat doet het al zeventig jaar, maar nu zijn een aantal rode lijnen overschreden.'

'Eerst en vooral is er de totale straffeloosheid waarmee het leger optreedt, in Gaza evengoed als in de andere bezette gebieden', zegt Herremans. 'Het is zoals de Nederlandse journalist Derk Walters in zijn gelijknamige boek uit 2018 zegt: Israël zegt geen sorry meer. Integendeel, het stelt zich hoe langer hoe zelfverzekerder op en verwacht zelfs excuses van de Palestijnen, terwijl het een koloniale bezettingspolitiek voert.'

'Bovendien beseffen de Palestijnen - de mensen in de diaspora en de Palestijnse Israëliërs evengoed als de inwoners van Gaza, de Westelijke Jordaanoever of Oost-Jeruzalem - dat Israël geen prijs betaalt voor zijn bezettingsbeleid. De Arabische wereld heeft de Palestijnse kwestie altijd misbruikt, en een aantal landen zijn nu overstag gegaan voor economische voordelen. In het kader van de Abraham-akkoorden werden vorig jaar diplomatieke betrekkingen aangeknoopt met

Bahrein, de Verenigde Arabische Emiraten, Sudan en Marokko. Saudi-Arabië is blij dat het de boot nog even heeft afgehouden.'

'Ondertussen is de collectieve vernedering sinds de oprichting van Israël in 1948 in het narratief van de vijf Palestijnse bevolkingsgroepen permanent aanwezig. De nakba of "catastrofe", waardoor driekwart miljoen Palestijnen ontheemd werden, is een dagelijkse realiteit.'

Wat is er sinds 2014 concreet veranderd voor de Palestijnse Israëliërs?

Brigitte Herremans: Ze worden er zich almaar sterker van bewust dat ze niet gewenst zijn in Israël. Ze zijn de nakomelingen van de 150.000 Palestijnen die in '48 het land niet zijn ontvlucht, en dat is volgens mensen als de revisionistische geschiedenisprofessor Benny Morris ook het probleem: de toenmalige premier, David ben Gurion, heeft het werk niet afgemaakt. Zolang er Palestijnse burgers wonen, kan Israël nooit een volledig Joodse staat worden.

In 2009 voerde de eerste extreemrechtse Israëliëse minister, Avigdor Lieberman, campagne met de slogan 'Geen loyaliteit, geen staatsburgerschap'. Palestijnse Israëliërs moeten dus een loyaliteitseed afleggen. Sindsdien zijn er tientallen wetten voorgesteld en vaak ook goedgekeurd die hen discrimineren. Die tendens bereikte in 2018 een hoogtepunt, met de goedkeuring van de wet op de natiestaat. Sindsdien beschouwt Israël zich als de natiestaat van het Joodse volk. Het recht op zelfbeschikking is voorbehouden aan dat Joodse volk, en dat voelen Palestijnse Israëli's al te goed. Het Arabisch heeft zijn status als officiële taal ook verloren.

De vreedzame co-existentie is volgens u een mythe?

Herremans: Toen ik vroeger reizen begeleidde voor Broederlijk Delen en Pax Christi, hoorde ik deelnemers soms hoog opgeven over de vreedzame co-existentie van Joden en Palestijnen in plaatsjes als Jaffa. De waarheid is dat Jaffa voor de nakba een volledig Palestijnse stad was, en dat zionistische milities nog vóór 15 mei 1948 met de deportaties begonnen. De bewoners werden verjaagd uit de pittoreske oude stad. Via de zogenoemde Absentees' Property Law werd hun grond in 1950 door de staat onteigend en toegewezen aan Joodse burgers. Ook in de omliggende wijken trad gentrificatie op en de Palestijnse Israëli's die na 1948 konden blijven, worden meer en meer buiten de stad geduwd.

Op welke manier worden Palestijnse Israëliërs concreet gediscrimineerd?

Herremans: Ze betalen evengoed belastingen maar het zijn tweederangsburgers, die een veel slechtere dienstverlening krijgen. Op erg jonge leeftijd worden ze van de rest van de Israëliëse samenleving geïsoleerd: ze gaan naar aparte scholen en zijn uitgesloten van de drie- of tweejarige legerdienst, al naargelang je man of vrouw bent.

Niet alleen hebben ze daardoor bijvoorbeeld geen recht op een studiebeurs voor de universiteit, de dienstplicht vervullen is bovendien van groot maatschappelijk belang. Het leger is het cement van de samenleving: daar worden de netwerken voor de latere carrières opgebouwd. Het leger is de school van het leven. Mis je die, dan verlies je ook sociale voordelen en emancipatiekansen.

De Palestijnse Israëliërs identificeren zich ook niet echt met de Palestijnen in Oost-Jeruzalem, Gaza of de Westelijke Jordaanoever. Ze leven binnen een volstrekt ander juridisch en politiek kader en kunnen maar moeilijk trouwen met mensen uit de bezette gebieden - voor Palestijnen staat Israël geen gezinshereniging toe.

Waarom gaat het in het westerse debat nooit over die kwesties?

Herremans: De Israëliëse lobby is ontzettend sterk, er is veel onwetendheid en bovendien zie ik een vermoeidheid in de westerse publieke opinie. Als kind was ik ontzettend geraakt door de eerste intifada (1987-1993). Ik zag hoe met stenen gooiende jongeren het slachtoffer werden van dodelijk

militair geweld. Solidariteit met de Palestijnen behoorde toen tot de kern van het westerse bewustzijn. Sindsdien is ze geërodeerd. Door de aanslagen van 11 september 2001, de war on terror en door jihadistische terreurgroepen die de kwestie misbruikten.

Joe Biden zal hoogstens het Palestijnse lijden verzachten. Een rechtenbeleid zie ik hem niet voeren. Bovendien is Israël in onze perceptie een deel van de westerse wereld. We voelen er ons veel meer verwant mee dan met de Palestijnen. Terecht denken we ook aan de Shoah en de Europese verantwoordelijkheid daarin.

Veel mensen weten ook niet meer waar het echt over gaat. Het simplistische verhaal is dat er twee groepen zijn die allebei hetzelfde grondgebied willen. Het woord 'bezetting' valt vaak zelfs niet meer in de berichtgeving. Of de problemen worden uitgelegd als een conflict tussen moslims en joden, terwijl het fundamenteel om een koloniale bezettingspolitiek gaat.

Zijn de huidige problemen een erfenis van Donald Trump als president van de Verenigde Staten? Hij erkende Jeruzalem als de enige en ondeelbare hoofdstad van Israël, hij bouwde de Amerikaanse steun aan de VN-macht UNWRA af en zorgde ervoor dat de Abraham-akkoorden werden gesloten.

Herremans: Hij is inderdaad doorgeslagen in zijn beleid, maar er was geen fundamentele breuk met de Midden-Oostenpolitiek van zijn voorgangers of zijn opvolger, Joe Biden. In de weken voor 10 mei had geen enkele Amerikaanse beleidsmaker aandacht voor de vele berichten waarin werd gewaarschuwd voor escalatie. Bijna iedereen zweeg, tot Hamas raketten begon af te vuren. Toen verkondigden Republikeinen en Democraten: 'Israël heeft het recht om zich te verdedigen.'

En kijk naar de charismatische Barack Obama. Hij zei in 2013 dat zowel de kinderen van Ramallah als die van Tel Aviv vrede en veiligheid verdienden, en dat die twee dingen hand in hand gingen. Ik dacht dat hij begreep dat alle betrokken partijen evenzeer snakten naar een normaal leven, maar echte actie bleef uit. Aan het einde van Obama's ambtstermijn, in december 2016, heeft de VS zich één keer onthouden in de VN-Veiligheidsraad, wat uitmondde in de goedkeuring van resolutie 2334, een veroordeling van de bouw van nieuwe Israëlische nederzettingen. Dat was een louter symbolische daad.

Obama kon nauwelijks méér doen. Steun voor de goedkeuring van zijn ziekteverzekeringsplan werd door de pro-Israëllobby rechtstreeks gekoppeld aan steun voor Israël. Dat is een bekend mechanisme, waar de erg gematigde Amerikaanse politoloog John Mearsheimer in 2007 het fenomenale boek *The Israël Lobby and U.S. Foreign Policy* over schreef. Hij legt haarfijn uit hoe drukingsgroepen erin slagen om de nationale Amerikaanse belangen ondergeschikt te maken aan die van Israël. Het American Israel Public Affairs Committee (AIPAC) lobbyt voor elke verkiezing bij Republikeinse en Democratische kandidaten en laat de goedkeuring van binnenlandse Amerikaanse projecten afhangen van Amerikaanse steun aan Israël. Het gaat daarin heel ver. Kijk naar wat er nu gebeurt met de zogenoemde Squad, een groep van zes linkse Democratische Congresleden die sinds 2018 verkozen zijn: toen ze de afgelopen dagen hun steun betuigden aan de Palestijnse burgers, werden ze bedreigd.

De enige Amerikaanse president die ooit financiële druk uitoefende om de bouw van nederzettingen te beëindigen - wat Israël in het kader van de Oslo-akkoorden en de formule 'Land voor vrede' beloofde maar nooit deed - was George H.W. Bush. Hij schortte in september 1991 gedurende 120 dagen een lening van 10 miljard dollar op.

Hoe zit het met Joe Biden?

Herremans: Je zou kunnen wijzen op de pro-Israëlische standpunten van Kamala Harris, maar een andere vicepresident zou geen verschil gemaakt hebben. Voor Biden zijn andere binnenlandse en

internationale projecten prioritair. Hij wil vermijden dat Israël zijn pogingen dwarsboomt om het nucleaire akkoord met Iran weer vlot te krijgen. Bovendien maakt hij zich zorgen over Saudi-Arabië, dat zich ook rond Jemen steeds dreigender profileert. Biden zal hoogstens het Palestijnse lijden verzachten, door bijvoorbeeld de Amerikaanse steun aan UNWRA te herstellen. Een rechtenbeleid zie ik hem niet voeren.

Israëlische mensenrechtenorganisaties en ngo's blijven Israëliërs een spiegel voorhouden. Maar ze kijken niet.

Extreemrechts werd de voorbije jaren steeds sterker in Israël. In welke mate verklaart dat wat nu gebeurt?

Herremans: Het is een misvatting om het Europese politieke landschap naar Israël te transponeren. Links bestaat daar ongeveer niet meer. De populariteit van de Arbeiderspartij is sinds de jaren 1970 gestaag afgekalfd, en ze was niet nooit echt tegen de nederzettingen gekant. De linkse Meretz-partij behaalt nu met 6 van de 120 zetels nipt de kiesdrempel.

De opkomst van extreemrechts vloeit voort uit de politieke versplintering die in de jaren 1990 begon. Een eerste factor daarin waren de in 1993 ondertekende Oslo-akkoorden. Hoewel Israël het Palestijnse zelfbeschikkingsrecht toen niet erkende, vonden sommigen dat hun leiders te veel concessies hadden gedaan. In 1994 pleegde de extremist Baruch Goldstein een massamoord op tientallen Palestijnen in Hebron. Hij werd gelyncht, zijn graf veranderde in een bedevaartsoord. Anderhalf jaar later volgde de moord op de ondertekenaar van de Oslo-akkoorden, premier Yitzhak Rabin, door Yigal Amir. Die daad leidde tot een tweespalt: voor sommigen was de moordenaar een held, want hij had de verrader uitgeschakeld die het land wilde delen.

Bovendien hadden radicale kolonistenbewegingen zich vanaf de jaren 1970 diep in Palestijns gebied gevestigd. De politici lieten zich aanvankelijk niet met hen in, maar die kolonisten deden wel het vuile werk: als je nederzettingen bouwt, kan er de facto geen Palestijnse staat komen. Die extremistische groepen zijn vervolgens mainstream geworden en ook politiek geïntegreerd.

Nog in de jaren 1990 migreerden bijna een miljoen mensen uit de voormalige Sovjet-Unie naar Israël. Met hen kwam een nieuw soort beleidsmakers, zoals Avigdor Lieberman. Een onwaarschijnlijk racistisch discours begon ook meer mainstream te worden. Rabbijn Ovadia Yosef van de partij Shas noemde de Palestijnen 'kakerlakken'. Politicus Bezalel Smotrich vergeleek hen met muggen: 'Zelfs al sla je er negenennegentig dood, de laatste zal je nog altijd steken. Het is beter het moeras droog te leggen.'

Ook de ontmanteling in 2005 van de nederzettingen in Gaza speelde een belangrijke rol. De kolonisten begonnen zich te wentelen in slachtofferschap en plantten zich radicaal in op de Westelijke Jordaanoever. Daar is nooit tegen opgetreden, en dat interesseert de modale Israëliërs ook niet.

Hamas vuurt duizenden raketten af die weinig slachtoffers maken, terwijl de dodentol aan Palestijnse kant gigantisch is. Waarom blijft de beweging die strategie hanteren? Ook in het verleden leverde ze niets op.

Herremans: Hamas profiteert van de mensonterende situatie waarin de Palestijnen leven om zijn macht en invloed via illegale middelen te vergroten. Ze willen tonen dat zij de enige verzetspartij zijn. De bedoeling is Israël een prijs te laten betalen, via illegitiem geweld. Ik denk niet dat de meerderheid van de Palestijnen dat geweld steunt. Sommige activisten zijn ook boos omdat Hamas de vreedzame protesten in Oost-Jeruzalem heeft gekaapt.

Het gros van de Palestijnen vindt wel dat verzet tegen de kolonisatie nodig is, want de toestand is onhoudbaar. Het probleem is dat de internationale gemeenschap dat niet erkent. Vijfentwintig jaar vredesproces is niets méér geweest dan een oefening in vernietiging van de Palestijnse staat.

Niemand durft het toe te geven, zelfs de Palestijnse Autoriteit niet, want president Abbas is met handen en voeten gebonden: hij kan niet zonder het geld van het Westen.

Zijn er aan beide zijden gematigden die inzien dat alleen een voor iedereen aanvaardbare oplossing kan werken?

Herremans: Het idee dat vrede beide partijen iets zal opleveren, dat er gedeelde belangen zijn, is van de baan sinds de zelfmoordaanslagen in discotheken en op bussen van de tweede intifada, van 2000 tot 2005. Dat deed zo veel pijn dat de Israëli's er blind van werden. Tijdens het conflict in 2014 ging het in de Israëlische media soms over honden die gedood waren door Hamas-raketten, maar zelden over Palestijnse slachtoffers. Vervolgens werd het scheidingsbeleid strenger en werden de Palestijnen nog minder zichtbaar.

De vredesbeweging mag dan dood zijn, Israëlische mensenrechtenorganisaties en ngo's blijven Israëliërs een spiegel voorhouden. Alleen veronderstelt dat een bereidheid om te kijken. Die groepen worden bovendien gedemoniseerd, aangevallen, geïsoleerd en bedreigd. Zo verbiedt de overheid The Parents Circle-Families Forum (een gedeeld Palestijns-Joodse organisatie van ouders die hun kinderen verloren tijdens het conflict, nvdr) om te praten in scholen en zo een tegenwicht te bieden tegen de permanente propaganda.

In Israël hebben al die organisaties weinig invloed, in het Westen worden ze wel gehoord. Idem dito voor de schrijvers en de universiteiten. Zij zijn de sympathieke kant van Israël, die wij waarderen.

En aan Palestijnse kant?

Herremans: Ook daar heb je mensenrechtenorganisaties, maar die hebben weinig invloed op het leven van de bevolking in de bezette gebieden. De meeste Palestijnen hebben nog maar weinig hoop. Bovendien is in 2017 een presidentieel decreet goedgekeurd waardoor op elke inbreuk tegen de 'nationale eenheid' en het 'sociale weefsel' voortaan een gevangenisstraf staat. De Palestijnse Autoriteit censureert haar eigen bevolking.

Van groot belang is de diaspora in Europa en de VS. Die is bijvoorbeeld erg actief op sociale media. Zelfs al kan ze niet opboksen tegen de macht van de pro-Israëllobby: op haar vestig ik mijn hoop.

Brigitte Herremans - 1979: geboren in Antwerpen

- Studie: arabistiek (UGent), internationale betrekkingen (ULB)
- 2002-2017: beleidsmedewerker bij Broederlijk Delen en Pax Christi
- Sinds 2019: onderzoeker aan het mensenrechtencentrum van de UGent
- Auteur (met Ludo Abicht) van Israël & Palestina: de kaarten op tafel (2016)

MET DANIËL ALLIËT OP ZOEK NAAR GELOOF, HOOP EN TROOST IN TIJDEN VAN CORONA EN LOCKDOWN...

Daniël Alliët in de SamPol - Zomerreeks - Hoop 2019

Onlangs kwam een journalist van De Standaard me interviewen naar aanleiding van mijn gouden jubileum. Na mijn uitleg over hoe het jaren vooruitging met de solidariteit maar hoe het er nu al geruime tijd mee bergaf gaat, in het algemeen en in het bijzonder ten aanzien van vluchtelingen en sans papiers, vroeg hij me: 'Is dat niet wat ontmoedigend? Zie je dat niet als een nederlaag na je inzet van vele jaren? Kun je nog hoopvol naar de toekomst kijken?'

Ik antwoordde wat ik altijd antwoord als men mij vraagt hoe het gaat: 'Voortdoen!' Als het goed gaat moet je voortdoen. Als het niet goed gaat moet je zeker voortdoen opdat het zou keren, met het besef dat het vele jaren kan duren.

Voortdoen dus. Ook al is het een beetje de Processie van Echternach. Is dat blind geloof? Blinde hoop? Neen, zo was het bijvoorbeeld ook met de strijd voor de afschaffing van de slavernij. Het boek van Hochwald, *Bevrijd de slaven*, heeft me veel geleerd. Of recenter nog de film van de gebroeders Dardenne *Le jeune Ahmed*. In een interview in De Standaard stellen zij: 'Ja, we staan nog voor zware jaren. Maar onze overtuiging is en blijft dat uiteindelijk de mens het zal halen.'

Dat geloof en die hoop is dus niet zomaar blind. Al is de hoofdtoon sinds enkele jaren anders, je ziet namelijk ook het omgekeerde: zoveel mensen die wél de 'universele menselijkheid' beleven, in woord en in daad. Is dat klein en zonder betekenis? Denk aan De kleine Goedheid, de tekst van E. Levinas: 'Als het kleine grassprietje dat zelfs na vertrappeld te zijn door een olifantspoot toch weer recht komt.' Ze is misschien wel gek, die dwaze goedheid, maar ze is tegelijk het meest menselijke in de mens. 'Ze wint niet, maar wordt ook nooit overwonnen'. 'De menselijkheid zal het uiteindelijk halen,' besluiten ook de gebroeders Dardenne.

'Het zit 'm in het hoofd', stelt Rudi Vranckx. En die verandering in het hoofd gebeurt niet van vandaag op morgen. Maar we moeten voortdoen.

Er is een gedicht van D. Bonhoeffer dat mij dierbaar is en inspirerend werkt. Het heeft als titel 'Optimisme', maar je kan dat gerust vervangen door 'Hoop':

'Optimisme is in wezen

*geen houding tegenover de situatie van het ogenblik,
maar een levenskracht.*

*Het is een kracht om te hopen als anderen het opgeven,
het hoofd hoog te houden als alles fout schijnt te lopen;
de kracht die nooit de toekomst aan de tegenstander laat,
maar haar voor zichzelf opeist.'*

Dit is een onderneming van lange duur. We moeten ons spiegelen aan het geloof van de eerste kathedraalbouwers die met de werken begonnen en die wisten dat ze nooit de kathedraal zouden zien, alleen de modder. En toch hielden ze vol.

In het besluit van de gebroeders Dardenne en in het gedicht van D. Bonhoeffer, waarmee hij zelfs met opgeheven hoofd zijn terdoodveroordeling aanvaardde, vind ik de kracht om voort te doen, ook als het vandaag niet lijkt mee te zitten. Opdat het opnieuw moge veranderen in het hoofd, en dan langzaam ook in de werkelijkheid van de universele mensenrechten. Goed wetend dat het ook nu niet op één dag zal kantelen. Ik doe voort!

Woorden van Jan Rolies op Facebook

(1)

Stel je soms ook de vraag naar je zijn ? Wie ben ik ? Waarom ben ik zoals ik ben ? Hoe ben ik geworden wie ik ben ? Kan ik veranderen en iemand anders worden ? Heeft de mens een kern , zijn wezenskern ? Komt het er op aan die kern te vinden ? De tocht of queeste naar de kern . Pel een ajuin en je vindt een kern . Is de mens ook zo ? Heeft God de mens geschapen met een unieke kern ? Maktoeb = geschreven in het levensboek ? Neen .

Veel mensen gaan in therapie op zoek naar hun authentieke zelf . Een zelf dat er in feite niet is . Naar dat zoeken komt er geen einde , want het is er niet . Een mens heeft zich ontplooid , keuzen gemaakt , in respons met velen . Een mens bouwt zich constant op door zich te identificeren met anderen , door het volgen van hun verwachtingen , door te reageren op wat hem overkomt .

Zij : Zo zie ik je gaarne .

Vandaar je est autre , je est nous . Zijn ik is de resultante van een geschiedenis . Dit proces gaat door zolang hij verlangt en leeft. Het doel van het leven is niet zijn zelf te vinden , maar levend te worden .

Zij : Sinds het overlijden van mijn ma , voel ik me vrijer . Het is alsof ik nu begin te leven .

Dit is bevrijdend . Ik moet niet worden wie ik zou zijn . Ik word al levende een ik , steeds in beweging . Discontinuïteit in continuïteit .

Zeggen : ik ben zoals ik ben , is erg . Dat is verstenen .

Iemand zegt : in ben verschillende malen geboren ,verschillende malen jong geworden .

Leven is niet trouw blijven aan zijn kern , maar in wording blijven .

Word wie je bent , wil zeggen : durf te leven , met lef , luister naar je verlangen . Durf te veranderen . Je bent rijker dan je denkt .

Zeg , jij bent veranderd . Wat is er gebeurd ? Ik heb mijn ontslag gegeven en ben nu zelfstandige . Dat heb ik altijd gewild .

Zeg , jij bent de oude nog . Jij verandert niet . Hoe doe je dat ?

Therapie is mensen helpen ik te zeggen : ik leef , ik bemin , ik werk , ik verlang .

Oud worden is dan niet alleen verlies , maar is wording. Leven tot het einde .

Zij (89) : ik heb laat leren beminnen en ik voel me nu echt leven .

Sterven is het einde van een leven . Het spreken stopt , het ademen , het verlangen . Het warme lijf wordt een koud lijk . Vanaf nu blijft de mens verder leven in verhalen .

(2) 15 april 2021.

In mijn leven heb ik veel geleerd , maar het belangrijkste werd toch afleren . In de jaren 50 was ik op een Spartaanse internaat , later leefde ik volgens een kloosterregel. In enkele jaren heb ik veel regels aangeleerd en geïnternaliseerd . Maar het verhaal begint voor iedereen vroeger .

Een kind is een spons dat alle woorden en klanken opzuigt . Verboden , plichten , ervaringen van liefde en afwijzing , vrees en straf worden in de harde schrijf gegrift . Een Algerijnse schrijver gaf een van zijn boeken de titel mee : la memoire tatoee . Opvoeden is een individu programmeren , scherp gezegd .

Van thuis uit krijgen we een mentale kooi mee , bemiddeld door de ouderlijke taal . Volwassen worden is zich rekenschap geven van zijn opvoeding , van de kooi , van de relativiteit van de ouderlijke visies. Zich durven losmaken en eigen wegen gaan . Zijn ouders kritisch benaderen is afstand nemen , evalueren en keuzen maken . Een andere taal leren spreken . Afleren en het goede bewaren .

Leven is leren , aanleren , veranderen , bijsturen , verbeteren , afleren .

In therapie gaat het om het afleren , het durven loslaten van een verleden , van het oude ik , om een eigen leven te leiden . Leef , go .

Ook in de derde en vierde levensfase valt er nog te leren en af te leren .

Wie naar een WZC gaat moet zich aanpassen , afscheid nemen van veel oude rituelen en gewoonten . Leren leven met een constant veranderend lijf en met nieuwe medebewoners . Het WZC is in het begin een pijnlijke leerschool , voor heel veel bewoners .

Vasthouden aan het geleerde betekent zich eindeloos herhalen . Jong blijven is flexibel zijn , iets nieuws proberen , anders leren leven en denken .

Vroeger zei de volkswijsheid dat men nooit te oud is om te leren.

Nu spreekt men van lerende organisaties en van levenslang leren . Bedrijven investeren in vorming , het aanleren van nieuwe vaardigheden, een nieuwe mindset. Velen onder ons hebben de digitale revolutie aan den lijve ondervonden .

Ik kreeg deze week een messangergesprek met Yvonne , 88j . Ik was verwonderd , zij lachte van tevredenheid om die nieuwe contactmogelijkheid .

Leven is durven afleren en nieuwe wegen experimenteren . Het is een vorm van vrijheid , dus een bevrijding , de ontdekking van een nieuwe handelingsvrijheid , de ontdekking van nieuwe mogelijkheden , plus est en vous . Ook op het vlak van leefstijl , moraal en levensbeschouwing hebben we veel afgeleerd , van ons afgegooid , herzien en nieuwe wegen gezocht . Dikwijls tot verbazing van onze burens en vrienden, en partner .

Ik herinner me nog een zus die op zekere dag in een hype outfit op familiebezoek kwam . Oh , die durft ! Ik volg mijn smaak , liet ze zich ontvallen .

Sinds een jaar hebben we leren leven met een gevaarlijk virus . Wie heeft zich niet aangepast ? Nieuwe omgangsvormen geleerd ?

Zonder het te weten hebben we , veel achter ons gelaten , afgeleerd .

(3) 16 april 2021.

De wereldberoemde historicus Harari schrijft : de wetenschap kan de politiek niet vervangen Virologen kunnen adviezen vanuit hun vakgebied uitbrengen maar de politiek beslist . Dat is duidelijk geworden . Het primaat van de politiek . Of politici daarin slagen , is een andere kwestie . De moeizame discussie over de opening van de terrassen spreekt boekdelen over de moeilijke democratische besluitvorming . De bekoring is groot om tegen de virologen te zeggen dat zij

moeten beslissen . Zij weigeren , terecht . Martin Heidegger provoceerde ooit door te zeggen dat de techniek niet denkt .

In Knack (20 april) lees ik volgende quote van Rik Torfs : ‘ Kung vond dat je de gesprekken over de belangrijke thema’ s van deze tijd niet kunt overlaten aan politici : dan komt er nooit een betere wereld van . ‘

De wetenschap kan de politiek niet vervangen en de politici schieten te kort om de wereld te denken .

Ideeën over een nieuwe wereld en samenleving zullen moeten komen van filosofen , dichters , theologen , het middenveld , dwarsliggers , alternatievelingen , bewegingen , basisgroepen , ... Politici en partijen zullen wat uit de basis komt , aan visie en alternatief denken moeten opvangen en vertalen in een beleid .

Verbeelding en denken moeten ruimte krijgen in openbare debatten , in de media en op fora . Politieke debatten beperken zich teveel tot verdediging en rechtvaardiging van het beleid . Het zijn ik- verhalen : ik heb altijd gezegd dat..., ik heb reeds in 2010 voorgesteld om... commentaren op commentaren .

Politiek gaat om problemen oplossen en kortetermijndenken en te weinig over visie en toekomst . Kunnen zij dat ? Schijnbaar niet. Een breder debat is nodig .

Wie kan ons helpen te kijken over de grenzen waaraan wij vastzitten ? Wie kan ons bevrijden van onze verkokerde blik ? Wie kan ons bevrijden uit de mentale gouden kooi waarin wij graag vertoeven ?

(4) 28 april 2021

Een krantenknipsel van jaren terug . Ik heb volgende zin (over politieke partijen) onderlijnd : ‘ Het is wachten op een Messias ? Ja. Voor een deel heb je dat als partij wel nodig. Iemand die een verhaal heeft en het kan uitleggen. Elke partij die een heropstanding heeft gemaakt , had zo iemand . ‘ (Noel Slangen)

Vernieuwing vooronderstelt een wervend verhaal vertellen dat aanspreekt en perspectieven opent op een andere en betere samenleving .

Communicatie is niet alles , de inhoud blijft de basis . Eerst de inhoud , dan de communicatie . Al jaren volg ik het middenveld en het valt me op hoe men vlucht in structurele veranderingen , alsof een herverkaveling van het veld en nieuwe overlegorganen, de vereniging een nieuwe jeugd en tweede adem gaat geven .

Verantwoordelijken worden managers en organisatoren . Het blijven dorre beenderen zonder een nieuwe geest . De nieuwe geest (visie en missie) zal de beenderen doen verrijzen en bezielen . Veel energie gaat naar de structuren , het verhaal wordt een bijvoegsel .

De top van een vereniging wordt een waterhoofd van overleggende en schrijvende leden en de kloof met de basis wordt groter . De top wordt een ivoren toren en mist affectief contact met het veld . Ondanks meer efficiëntie en meer overleg blijven leden weg .

Als na jaren de landing gaat plaats vinden, blijkt dat het vliegtuig leeg is . Geen passagiers. Er is een vliegtuig , maar geen bestemming . Geen visioen . Tijd en geld werden intussen verspild . Niemand wou de olifant zien .

Het is zoeken in deze tijd naar een verhaal . Partijen en het middenveld worstelen hiermee . Het vraagt veel durf het oude achter zich te laten en zich opnieuw uit te vinden .

Heeft men een profeet nodig ? Ja ? Gaat er naar hem geluisterd worden ? Ik geloof eerder in het open debat , begeleid maar niet gestuurd . Uit de meningsverschillen groeit inzicht en uitzicht . Liever debatterend over de grond rollen dan een groep ja-knikkers , die de grote woord-voerder volgen. In een bestuur waarin slechts enkelen spreken , klopt er iets niet . Een totaal gebrek aan

debatcultuur , is een gebrek aan vertrouwen , openheid en durf. De Griekse deugd om deel te nemen aan de polis was de parreisia of de vrijmoedigheid.

Het parlement zal zichzelf moeten heruitvinden , na de participatie .

Kerkelijke besturen vergaderen zich te pletter over pastorale zones en de kerken blijven leeg .

Veel bewegingen zitten in de modus van structuurveranderingen , maar hun ledenaantallen krimpen.

Gaat communicatie hen redden ? Neen. De sprong in het nieuwe onbekende . Andere tijden , andere mensen , andere waarden , andere bewegingen .

Durf en stuur bij . Daar is geen andere weg dan een nieuwe weg te gaan

(5) 30 april 2021.

De tijdsgeschiedenis of het tijdsgewricht zit in de taal . Corona heeft aanleiding gegeven tot nieuwe woorden , bv. kuchschot , hoestschaamte ,...

Plots hoor je voortdurend dat dit of dat hard binnen gekomen is .

Ook de liefde is binnen komen bij iemand .

Rika Ponnet schrijft in Billie : ‘ Omdat romantische gebaren , het ontwikkelen van een eigen liefdestaal als koppel , de meest krachtige manier is om

bij elkaar binnen te komen , je verbonden te voelen op het niveau van de diepere behoeftes . ‘

Hier heb je de woorden van 2020 : binnen komen en verbinding (verbondenheid) .

Iemand binnen laten is zijn relatie- en bindingsangst overwinnen .

Kom binnen , zet je ,.... blijf bij mij.

Binnen laten is toelaten , open staan voor wat gebeurt rondom ons , open staan voor de anderen

.

Zich afsluiten is een bekoring . Bij senioren kan je soms horen dat ze mensenmoe zijn . Ze hebben genoeg van het eindeloos geroddel , gekibbel , de afgunst , het geklaag en gezaag . Wie veel met mensen omgaat , naar mensen luistert , kan genoeg krijgen van hun rond de pot draaien . Een psychotherapeut vertelde dat hij ‘s avonds de zandbak van zijn ziel als een zentuin moet harken . Klanten hebben met hun verhalen gewoeld in zijn innerlijke zandbak.

Binnen laten is de kring openen , deel-nemen aan het sociale leven .

De kunst is het vinden van een evenwicht tussen binnen laten , zich openen en zich sluiten .

Corona heeft ons geleerd elkaar buiten te laten staan . Dorpel- , haag- , terras- , opritgesprekken , buiten is veilig , binnen is gevaarlijk .

Wanneer gaan we terug zeggen : kom binnen !

Tijd om te luisteren naar Claudia de Breij : Mag ik dan bij jou .

Want als ik bij jou mag

Mag jij altijd bij mij

Kom wanneer je wilt

‘K hou een kamer voor je vrij

In de schoot
van duizenden gemeenschappen
is nieuw leven aan het groeien.

Midden anonimiteit
en koude onverschilligheid
gebeurt het toch maar weer
dat mensen elkaar echt ontmoeten.

Ze delen met elkaar
ervaringen en vragen,
ze dragen samen hoop en zorg.
Aan zoveel dingen is te voelen
dat zij elkander echt graag zien.

Gaandeweg groeit het besef,
vaak aarzelend
en toch onloochenbaar,
dat hier meer aanwezig is
dan mensenwerk.

IN MEMORIAM JOZEFIEN DE PRINS

Onze vriendin en kameraad Jozefine De Prins is onlangs overleden. We zullen haar missen. Jozefine zal verder leven in ons hart en in het hart van vele vrienden en kameraden. Haar leven was getekend door strijd tegen onrecht en voor een leefbare wereld voor iedereen. In het boek *De Fabriek* beschrijft Jozefine dat naar het klooster gaan voor haar een keuze was om het christen-zijn radicaal te beleven. Na het 2de Vaticaans Concilie en de opkomst van de bevrijdingstheologie bracht die keuze haar na enkele jaren in het onderwijs als wiskundelerares naar een verdere radicale stap in haar geloof. Een consequent engagement tussen de arbeidsters. Niet caritatief maar als een van hen. Samen met een vriendin, tevens medezuster, ging ze werken in een industriële wasserij in solidariteit met de werkende mensen. Deze stap confronteerde haar met de dagelijkse realiteit van arbeiders en hun strijd tegen onrecht en uitbuiting. In de Calama-groep van arbeiders en arbeidsters wereldwijd leerde Jozefine de omstandigheden in de fabriek beter te ontleden. Door kennis te maken met het marxisme besepte ze dat je de socialistische visie niet spontaan verwerft. Vanuit de realiteit van de uitbuiting verwerf je wel het besef van de uitbuiting, maar je begrijpt het mechanisme niet. Gaandeweg introduceerde Jozefine de vakbond in de fabriek en werd ze door haar collega's verkozen tot vakbondsafgevaardigde. Ze ontmoette er echte kameraden met wie ze haar leven wilde delen. Jarenlang was Jozefine actief in de ACV Centrale Textiel. Nog steeds was ze lid van de beweging Christenen voor het Socialisme. Ze was een trouwe en actieve deelneemster aan de vormingen en de maandelijkse vieringen van de beweging. Ze had altijd een heel grote inbreng vanuit haar engagement. "We leerden heel veel van haar en we bewonderden haar inzet voor een andere solidaire maatschappij, waar de mens centraal staat en niet de winst. Ze inspireerde ons, ze drong haar mening niet op, maar was altijd heel consequent en authentiek. Een trouwe vriendin met steeds een lieve glimlach." Jozefine voelde zich verbonden met en betrokken bij "alle arbeiders over de hele wereld". In 1994 ging ze met militanten van de vakbond naar de Filippijnen en later ook naar Cuba. Sindsdien was ze actief binnen Sama Sama, de solidariteitsgroep met de sociale bewegingen in de Filippijnen. Wat later ging ze met pensioen. In 1995 besloot ze, na het neerschieten van een migrant in Molenbeek, om zich kandidaat te stellen op de antifascistische eenheid van de verkiezingslijst van de PVDA en begon ze mee te werken met de Sleutel, een dokterspraktijk van Geneeskunde voor het Volk in Schaarbeek, waar ze inmiddels woonde en ook actief deelnam aan de buurtwerking. We zijn dankbaar dat we Jozefine leerden kennen en gedurende vele jaren van elkaar konden leren. We zijn je heel erg dankbaar, Jozefine, om wie je was, een sterke vrouw die opkwam voor een leefbare wereld voor iedereen wereldwijd. Jij leeft verder in onze herinnering en onze engagementen, en in het hart van vele mensen

(Maureen Piers)

De stille ommekeer voor vrouwen in de katholieke kerk.

Het Paasverhaal laat de centrale rol van vrouwen zien aan het begin van de christelijke traditie. In het evangelie volgens Johannes is het Maria Magdalena die op paasmorgen naar het graf van Jezus gaat, het leeg aantreft en voor het eerst de levende Jezus ontmoet. Maria Magdalena werd bijgevolg in de eerste eeuwen van het christendom dé apostel onder de apostelen genoemd. Deze centrale rol voor vrouwen is doorheen de geschiedenis van de katholieke kerk steeds opnieuw naar de achtergrond verdrongen. Pasen anno 2021. Vrouwen worden nog steeds buitengesloten uit de ambten in de katholieke kerk door een exclusief mannelijke hiërarchie. Buitenstaanders kijken terecht meewarig naar de katholieke kerk wat betreft het niet openstellen van wijdingen voor vrouwen. Voor heel wat katholieke vrouwen is dit een buitengewoon pijnlijke ontkenning van de eigen roeping. De kerkelijke houding wijst voor hen op een aanhoudende geslotenheid voor vernieuwing die onderbouwd wordt met machtsargumenten in een theologisch jasje. In haar lezersbrief in De Standaard (19 maart 2021) vraagt Agnes Pas zich af wanneer de bisschoppen het zullen opnemen voor de wijdingen van vrouwen in de kerk. In de ons omringende landen zijn er enkele activistische groepen die willen wegeen op het beleid van de katholieke kerk rond de wijding van vrouwen. In Duitsland zorgde de beweging Maria 2.0 voor ophef door een wijd verspreide staking van vrouwen in alle kerkwerk. In Frankrijk is er het 'comité de la jupe', een groep die ontstond als reactie op de vrouwonvriendelijke uitspraak van kardinaal Vingt Trois in 2008. Hij zei dat het moeilijk was om gevormde vrouwen te vinden en dat het dragen van een rok niet voldoende was om in de kerk te werken. Het comité de la jupe liet recent zeven vrouwen solliciteren voor functies die alleen toegankelijk zijn voor mannen. In Vlaanderen is het publiek activisme rond het toelaten van vrouwen in alle functies in de kerk vandaag afgezwakt. Velen hebben het opgegeven steeds maar tegen een glazen plafond te stoten, hebben zich als gevolg minder geïdentificeerd met de leer van de kerk of hebben de kerk stilzwijgend verlaten. Maar diegenen die gekozen hebben om te blijven, hebben quasi ongemerkt voor het grote publiek, gezorgd voor een stille ommekeer. Die stille ommekeer bestaat erin dat wanneer mensen in contact komen met een geloofsgemeenschap, ze vaak eerst een vrouw in een leidinggevende functie zullen ontmoeten en dit nu als 'gewoon' zijn gaan ervaren. Ben je opgenomen in een zorgvoorziening en wens je een gesprek over de zin van wat je overkomt of een ritueel? De zorgpastor is meer dan waarschijnlijk een vrouw. Ontvangt je kind het vormsel? De catechist is naar alle waarschijnlijkheid een vrouw. Bezoek je een weekendviering in een eerder progressieve geloofsgemeenschap? Grote kans dat één van de voorgangers een vrouw is. Vrouwen doen begrafenisvieringen, preken en zegenen en de overgrote meerderheid van de betrokkenen vindt dit normaal. Ook in de hoogste beleidsorganen in de Vlaamse bisdommen zijn ondertussen vrouwen aanwezig. Vlaamse katholieke vrouwen die zich geroepen voelen, staan niet langer op de publieke barricades te roepen naar mensen die niet zien of horen willen. Vlaamse katholieke vrouwen die zich geroepen voelen, hebben gewoon verder gedaan en hebben wat ze doen, gewoon gemaakt. De toekomst van de katholieke kerk in het Westen zal vallen of staan met het

waarderend integreren van wat er aan de basis gebeurt. De katholieke kerk heeft op haar pad, net zoals vele andere instituties in de samenleving, nog heel wat stappen te zetten in het vermijden van uitsluiting op basis van gender, afkomst, seksuele voorkeur en leeftijd. De vraag is niet of de basis de top zal blijven voorbijsteken, maar wel of zij die op dit moment beslissingsmacht hebben, bereid zijn de weg van de basis in te slaan. In navolging van de Bijbelse traditie, willen wij, als vrouwen, als eersten en altijd opnieuw blijven getuigen van de kracht van leven in situaties die niet leven-gevend zijn. Zalig Pasen!

Anne Vandenhoeck, KU Leuven Annemie Dillen, KU Leuven Mia De Meyer, oud-voorzitter beroepsvereniging zorgpastores Christa Damen, voorzitter IPB An Mollemans, vicariaal verantwoordelijke aartsbisdom Ilse Van Gorp, adjunct vicariaat Caritas Brugge Marijke Van Houtte, inspecteur-adviseur r.-k. godsdienst Veronique Malfrere, inspecteur-adviseur r.-k. godsdienst Kolet Janssen, auteur Ine Pauwels, zorgpastor Carine Devogelaere, religieuze, coördinator IPB Agnes Pas, oud-voorzitter IPB Eva Vromman, godsdienstleerkracht Hannah Dossche, pastor UP KU Leuven Els Agten, stafmedewerker bisdom Hasselt Judith Cockx, KU Leuven Josian Caproens, voorzitter Europees Lekenforum Kristien Henderickx, coördinator beroepsvereniging zorgpastores Tinne Pittoors, pastor UP KU Leuven Goedele Miseur, zorgpastor Renée Thijssen, pastor UP KU Leuven Anne Gessler, zorgpastor Rita Boeren, medewerker ATTENT bisdom Antwerpen Eveline Vanderheijden, zorgpastor Griet Van Coillie, parochieassistente Anne Donné, zorgpastor Lieve Van Driessen, parochieassistente Sylvie Wullus, vrijwilliger parochie Petra Mussche, parochieassistente Roos Maes, Vrouw en Geloof Svenja Roevens, pastor UP KU Leuven

“ALS DE STAD ANTWERPEN BRIEVEN UITDEELT OVER EEN VACCIN AAN DE JOODSE GEMEENSCHAP, IS MEN VERWONDERD DAT DIT NIET WERKT.”

Interview: Thomas Holvoet

Ludo Abicht is niet van de minste. Hij is één van onze grootste filosofen en is op hoge leeftijd nog steeds actief op zoek naar antwoorden, en naar de juiste vragen. In de jaren '50 van de vorige eeuw was hij jezuïet. Nu is hij vrijzinnige en behorend tot een Antwerpse loge. In het interview met Spiranti benadrukt hij zijn overtuiging dat de levensbeschouwingen hun eigen pijn in de ogen moeten kijken, om van daaruit te leren samenleven. Geen gemakkelijke opgave in een tijd van digitale revolutie, secularisering en fundamentalisme.

Het zich terugtrekken uit de samenleving houdt volgens u een risico in?

“Ik heb 5 jaar gewoond in Ohio, in een kleine universiteit, middenin the bible belt. Een gebied vol mensen die bang zijn van vreemde invloeden, en de bijbel letterlijk lezen. Op zich vriendelijke mensen, maar hun visie op “hoe de buitenwereld kijkt naar waarden en normen wijzen ze resoluut af”. Dat maakt hen tot fundamentalisten, waar ze tegelijk trots op zijn. Dit fenomeen

geldt ook voor bepaalde groepen binnen het Jodendom en de Islam. Ze hebben geen kranten, geen televisie etc...en zonderen zich af buiten de samenleving, uit angst beïnvloed te worden. Ze willen hun kleine samenleving gesloten houden.

U ziet dat als gemiste kansen?

Ik vind dat om twee redenen jammer. De rijkdom van hun tradities gaat op die manier verloren, net omdat ze met de rest van de samenleving geen band hebben. En het maakt dat ze weinig vatbaar zijn voor tekenen van buitenaf, bijvoorbeeld door de overheid. Wanneer de stad Antwerpen bijvoorbeeld brieven ronddeelt om bepaalde groepen binnen de joodse gemeenschap te sensibiliseren omtrent de corona-maatregelen, of de vaccinatiecampagne, dan zien ze dat als het begin van een nieuwe vervolging. In die mate zelfs dat ze die brieven beschouwen als de gele sterren die ze opgespeld kregen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Zij zijn doodsbang van de buitenwereld en voelen zich eenvoudigweg bedreigd, net als de mensen in the bible belt in Ohio, toen ik ginds woonde. We kunnen ons die angst nauwelijks voorstellen, maar het is wel zo, en we moeten er een weg zien in te vinden.

Bruggenbouwers zijn nodig, maar krijgen die het niet steeds moeilijker?

Dat klopt volledig. Een Oost-Duitse zanger zong: "Ik sta niet voor of achter de Berlijnse muur, maar ik zit er bovenop, daar waar ik er vanaf geschoten word." Dat geldt ook voor deze gemeenschappen. Men heeft zeer graag dat je aan de éne of de andere kant staat, wat veiliger aanvoelt. Het is een beetje alles of niks.

Dat heeft te maken met identiteit en houvast. Ikzelf ben geboren voor het concilie. We kregen op elke vraag een antwoord en twijfelen was geen optie. Het was een gesloten maar – in zekere zin – veilige gemeenschap. Voor mijn ouders en grootouders was dit de meest zinvolle formule. Maar het volledige wereldbeeld is uiteraard veranderd. De mensen van toen kwamen ook niet in aanraking met mensen uit andere zuilen, en alles werd voor hen gedaan, wat net die veiligheid bood. De zuilen boden in die zin bescherming en waren tegelijk ook een belemmering naar meer integratie en samenleven.

Deze mensen voelen zich dus bedreigd in hun identiteit, en in hun traditionele levenspatronen. Elke maal dat er iets verandert, is er een kramp. En veel weerstand, dat leidt tot onbegrip in de samenleving.

Hoe ziet u dit samen-leven bevorderd worden?

Ik zie dat als een uitdaging. Het moment dat je die verschillende levensbeschouwingen begint te bestuderen ontdek je een rijkdom aan benaderingen van het leven, soms anders dan de gelovigen zelf voor ogen houden. De geschiedenis van die levensbeschouwingen zit vol verrassende wendingen, en door dialoog – het beste tegengif – kunnen we daaraan werken.

Mensen zoeken wanhopig naar zekerheden, en zijn bang voor twijfel, maar ik vind dat twijfel begin is van de wijsheid.

Het beste tegengif is in dialoog gaan. Maar hoe doen we dat?

Om te beginnen moet je jezelf informeren, en ophouden met karikaturen te maken van elkaar. Ik ben al 30 jaar actief lid van de loge, maar ik heb wel gezien dat je ook in de loge fundamentalisten hebt. Het zijn vaak beroeps-anti-gelovigen.

Zo ging ik met Dirk Verhofstadt in debat. Toen mensen zonder papieren de kerken gingen bezetten zei ik tegen hem: "Toch wel vreemd dat die katholieken achterlijk zouden zijn, nu zij hun huizen, hun hart en hun portemonnee open doen. Wij beschikken over grote gebouwen, hebben het goed, maar slagen er niet in hetzelfde te doen. Dirk zei toen: "de katholieken doen dat enkel om hun ziel te redden." Dat is zo'n karikatuur waar we dringend vanaf moeten. Het helpt ons niet vooruit."

We weten dat we alle levensbeschouwingen op zo'n manier kunnen brengen dat men niet langer met karikaturen werkt. Dat zou het belangrijkste werk kunnen zijn, alvast om mee te beginnen.

De bruggenbouwers zijn uit beeld verdwenen, moet je dan niet een stap verder gaan of moet je wijken?

Dat is waar, die bruggenbouwers zie je minder, maar je kunt het ook niet opdringen. Je kunt de mogelijkheid tot dialoog enkel blijven "voorstellen". Laat ons kiezen voor de voorzichtige weg, maar er is wel verschil tussen dialoog en het compromis. Als we aan het compromis van onze grondbeginselen beginnen te rammelen geraken we in de problemen.

Een dialoog beluisteren waar alle levensbeschouwelijke leiders proclameren hoe geweldig ze wel zijn is saai en vervelend, en ze ontwijken de pijnpunten van hun eigen geschiedenis. Als je serieus in gesprek wilt gaan dan moet je rekening houden met de verschrikkelijke zaken die in die geschiedenis vervat zijn. Enkel "knikken" en een "beleefdheidsapplausje" bij een bejegende toespraak lijkt me niet meer van deze tijd.

U kijkt duidelijk verder, maar waar moeten we onze blik dan op richten?

Je moet durven dialogeren over het parcours dat zeer hobbelig is en de pijn van je eigen geschiedenis in de ogen kijken. In de film The killing fields zie ik de Rode vlag, en als socialist is dat belangrijk voor mij om dit onder ogen te zien.

Ik ben opgeleid bij de jezuïeten en kwam er in aanraking met het werk van de filosoof Heidegger, die zei: "waar raken we elkaar aan de bron?" Dat is een totaal andere invalshoek dan die ultieme zoektocht naar tegenstellingen. Hans Küng is zo'n voorbeeld. Hij schreef boeken over de verschillende monotheïstische godsdiensten, en hij geraakte daar – naar mijn gevoel – erg ver mee. Hij stapte over die tegenstellingen heen.

Het Christendom is ontstaan uit de profetische taak van het Jodendom, en daar zie ik een openheid. Christus confronteerde de theologen van zijn tijd en ging de dialoog aan met hen, in zoverre dat zijn eigen leerlingen het niet meer verdraagden. Hij overtrad vele joodse wetten, en ze begrepen er niks van. Hij stelde eigenlijk alles in vraag, en net dat moeten we zien te herwinnen: de openheid voor een kritische geest.

Wat leert u over de situatie van de moslimgemeenschap in onze land?

Ik zoek vooral naar teksten geschreven door moslims die zelf een kritische blik hebben op hun eigen godsdienst en de ontwikkeling daarvan, meer vanuit een wetenschappelijke hoek. Zo gaat één boek over kledinggewoontes, maar het werd geschreven door een moslim die anoniem wenst te blijven, uit angst bedreigd te worden.

Meer en meer begon ik te lezen vanuit het perspectief van moslims en leerde dat zij de komst van de kruisvaarders zagen als barbaars. Na de kruisvaarders volgde de afsluiting van de Middellandse zee, waardoor vele ontwikkelingen binnen de Islam stopten. Daarna kwam de koloniale periode waar ze onderdrukt werden. Toen kwam het zionisme die de Islam afwees. Op die manier kun je moslims begrijpen dat ze zich, eveneens, bedreigd voelen.

Dit maakt dat de “jihad” – “mijn inspanning om goed te leven” – soms een meer gewelddadige interpretatie heeft gekregen. Maar in wezen is de échte jihad een innerlijke inspanning om te streven naar het “goede leven”.

Zou paus Franciscus de boeken van Hans Küng ook genegen zijn?

Ik denk het wel (lacht).

Maar als je ziet hoe Küng en Ratzinger (de vorige paus: Benedictus XVI) uit elkaar gegroeid zijn....Ratzinger is voor mij een raadsel (zucht). In het begin van het concilie was hij een progressief man, maar hij dacht dat hij daarmee de Kerk zou kunnen redden en is toen radicaal van koers veranderd. Waarom?

Franciscus moet zeer voorzichtig zijn, en loopt op vele eieren. Maar stilaan moet hij toch het ambt voor vrouwen openstellen. Al weet ik dat hij daarmee misschien de gifbeker riskeert (grinnikt). Toch denk ik dat het in de goede richting gaat, hij zet stappen. Maar het gaat erg traag.

De toekomst van die Kerk ligt trouwens ook niet onmiddellijk in Europa. Ik was enkele jaren geleden nog in Rome, en het liep er vol met mensen uit de andere continenten. De oudere katholieken zie je er haast niet meer. We moeten daarom durven stellen dat gelovige katholieken uit het Zuiden, die niet altijd de meest open houding hebben, de noodzakelijke hervormingen niet onmiddellijk bevorderen. Maar Küng leest hij wel, dat ben ik zeker.

Ludo Abicht schreef o.m. “De Joden van Antwerpen” en “De Bijbel, een vrijzinnige lezing”

40 jaar JRS – bijna 20 jaar JRS Belgium

Omdat vluchtelingen belangrijk zijn, ook voor onze regio

Beste ignatiaanse familie,

We herdenken 40 jaar JRS: Jesuit Refugee Service werd op 14 november 1980 gesticht door de charismatische en profetische generaal en Dienaar Gods Pedro Arrupe. Het lot van de Vietnamezen, die toen in hachelijke bootreizen op open zee het geweld in hun land ontvluchtten, bewoog hem tot medeleven en actie. Die verjaardag heeft wereldwijd de aandacht getrokken. Zelfs de net verkozen Amerikaanse en katholieke president-elect Joe Biden heeft een boodschap gericht aan JRS.

In 2021 vieren we het twintig jarig bestaan van JRS Belgium. De zeer gedreven en bekwame stichter Eddy Jadot SJ overleed in 14 juni 2015. Vanuit de Raad van Bestuur en JRS is men reeds volop bezig een aantal activiteiten te plannen.

Als beginnend regionaal houd ik eraan deze dubbele verjaardag onder de aandacht te brengen. In de eerste plaats om allen die rechtstreeks met JRS te maken hadden of hebben ten eerste te danken. Op het einde van deze brief zal ik dit uitdrukkelijk en nadrukkelijk doen. Maar er is meer. Ik wacht de viering van 20 jaar JRS niet af omdat ik wil wijzen op de grote betekenis van dit werk voor heel onze regio, en een van de grondtonen van onze ignatiaanse melodie wil aanblazen. JRS belichaamt immers

op expliciete wijze het belang van ons tweede speerpunt: op weg gaan met de armen, de verstotenen van de wereld, hen van wie de waardigheid werd geschonden, in een zending van verzoening en gerechtigheid. Maar laat me eerst proberen samen te vatten wat JRS is en wat haar eigen is, vanuit wat enkele nauw betrokken medebroeders mij meegaven.

WAT IS JRS?

Ik laat hier Jan Stuyt sj, vroeger directeur van JRS Europe aan het woord. Hij belicht vooral het internationale perspectief.

“De Jesuit Refugee Service is een werk van de jezuïeten in 56 landen, een katholieke ngo waarin ook veel niet-katholieken werken. Zo zijn de teamleden van JRS-Bosnië bijna allemaal moslims. Haar zending bestaat in het begeleiden, dienen en verdedigen – de drie werkwoorden in het JRS-logo - van vluchtelingen en van mensen die met dwang verplaatst zijn. Haar medewerkers en vrijwilligers geven ondersteuning aan intern ontheemden, aan vluchtelingen in kampen of aan asielzoekers en gedwongen migranten in steden en detentiecentra. JRS is actief op het vlak van onderwijs, noodhulp, gezondheidszorg, levensonderhoud en sociale dienstverlening. In het bijzonder werkt JRS voor de ‘vergeten’ vluchtelingen. Hierbij sluit de JRS aan bij de sociale leer van de Kerk die de uitdrukking ‘de facto vluchtelingen’ toepast op talrijke categorieën van mensen.”

De concrete werking kan van land tot land verschillen naargelang de lokale noden. Wat doet JRS in België? Nu geef ik het woord aan Pieter-Paul Lembrechts sj, lid van het JRS-team en sinds zeven jaar bezoeker in detentiecentra. Hij verheldert vooreerst termen die wij vaak verwarren: “Migranten zijn mensen die voorgoed in een ander land gaan wonen. Sommigen daarvan zijn vluchtelingen: ze migreren omwille van oorlog, dictatuur, hongersnood. Een asielzoeker is

iemand die een erkenning als vluchteling zoekt. Economische redenen worden in ons land niet aanvaard voor een vluchtelingenstatuut hoewel dit vaak onrechtvaardig is en zij zo in detentiecentra terecht komen.”

“JRS Belgium heeft tijdens een proces van reorganisatie tijdens de voorbije twee jaar besloten dat het zich voortaan beperkt tot migranten in detentie én tot alternatieven voor detentie. Frankrijk heeft ook gesloten centra maar het Franse JRS-Welcome concentreert zich op de vluchtelingen die in een asielpcedure zijn en dus nog niet zijn uitgeprocedeerd. Zij bieden onderdak in gemeenschappen en families. JRS Belgium heeft gekozen om te gaan op die plekken waar anderen niet komen, de ‘hopeloze gevallen’: zij die wachten op uitzetting. Zij worden bezocht door JRS-bezoekers in drie van de zes detentiecentra: Merksplas, Brugge, Steenokkerzeel. Sommigen heten ‘geaccrediteerde bezoekers’: zij hebben de toelating om zich een dag lang binnen het gesloten centrum te bewegen. De ‘vriendschappelijke bezoekers’ komen, zoals familieleden, enkel in een zaal waar de gedetineerde naartoe wordt gevoerd, voor één uur. De gedetineerden worden dus behandeld als gevangenen, maar met als enige misdaad dat ze illegaal in ons land verblijven.”

“Als je tegen dergelijke detentie van migranten bent, moet je ook alternatieven kunnen voorstellen: zo’n nieuw alternatief JRS-project ter preventie van administratieve detentie is ‘Plan Together’ waar een aantal andere teamleden aan werken. Daar betreft het dus vluchtelingen die nog niet opgesloten werden maar ‘at risk of detention’.”

“Naast het bezoekwerk door zowel vrijwilligers als betaalde krachten, zijn er ‘advocacy officers’ die de rechten van de migranten verdedigen door in gesprek te gaan met de overheid. De verhalen en verslagen van de bezoekers bieden materiaal voor deze ‘advocaten’, bv. over de naleving van de grondrechten in detentie. Zo is men er in samenwerking met andere organisaties zoals Vluchtelingenwerk en Caritas in geslaagd om het opsluiten van kinderen te doen stopzetten.

Daarnaast beschikt JRS Belgium over een communicatiedienst die aan sensibilisering doet en mag de vereniging ook rekenen op vrijwilligers voor vertaalwerk, financiën, getuigenissen etc.”

WAARIN ONDERSCHIEDT JRS ZICH VAN ANDERE HULPORGANISATIES?

JRS is uiteraard niet de enige hulporganisatie die zich vluchtelingen aantrekt. Hoe onderscheidt JRS zich van anderen? Thomas Smolich sj, het huidige hoofd van de wereldwijde JRS, drukte het bij de viering van 40 jaar zo uit: “Niet WAT we doen maar HOE we het doen: ‘in accompagnement’.” Dat is de JRS- niche. Het vergezellen van vluchtelingen typeert JRS: zijn met hen, in de eerste plaats.

In België uit dat zich in het bezoeken van vluchtelingen en gedwongen migranten in gesloten centra. Op het ondertussen bekende Griekse eiland Lesbos is het eerste wat de Vlaamse jezuïet Tonny Cornoedus ‘doet’ er zijn; pas daarna kijkt hij in hoeverre hij van dienst kan zijn. Dat zegt iets over het christelijk karakter van JRS. Het betreft dus niet zomaar een ngo met enkel concrete doelen. Dergelijke bekommernis om de waardigheid van de mens, met wie je wil zijn en met wie je in gesprek treedt, wortelt in het evangelie ook al zijn zeker niet alle medewerkers kerkelijk of christelijk.”

Jan Stuyt preciseert nog: “Wat JRS (internationaal) verder typeert is oog voor onderwijs én voor pastorale en psychologische hulp. Dat laatste komt er vaak op neer dat we mensen helpen met hun traumatische ervaringen. Dat is arbeidsintensief en geen werk voor amateurs. Met onderwijs daarentegen kun je veel bereiken met weinig middelen. In een vluchtelingenkamp met tienduizend mensen zijn altijd onderwijzers aanwezig. Wij helpen hen aan de slag te gaan. De kinderen – zoals op de foto in Syrië -

kunnen toegerust worden voor het leven en onderwijs maakt hen trots doordat ze nieuwe dingen leren. Onderwijs, onderwijs, onderwijs, dat is de beste manier om een land of een bevolkingsgroep uit de miserie te helpen. In vluchtelingenkampen geeft onderwijs ordening aan de dag en structuur aan de week. Bovendien voorkom je ermee dat meisjes in de kinderprostitutie worden geduwd. Of, in Afrika, dat jongens zich aansluiten bij bendes of kindsoldaat worden.”

“Wat JRS nog onderscheidt van andere hulporganisaties, is de nauwe band met lokale kerken. Vaak komt JRS ergens op uitnodiging van een kerk en dus start men nooit bij nul. Als je een kantoor van JRS opent in Kroatië dan is de kerk daar al vijftien eeuwen actief. In hedendaagse termen: Er ligt een netwerk te wachten om gebruikt te worden! En ook als de crisis voorbij is en JRS vertrekt, zijn er lokale partners om het werk aan over te dragen: een parochie, een bisschop of een katholieke school. Dat is een geweldig voordeel.”

Pieter-Paul Lembrechts preciseert nog van zijn kant: “JRS is natuurlijk geen organisatie voor de verkondiging van het geloof, maar voor het begeleiden, dienen en verdedigen van vluchtelingen. Dat is wat JRS-medewerkers in de eerste plaats goed moeten doen. Zo verwachten we van leerkrachten in onze ignatiaanse scholen ook op de eerste plaats dat ze goede leerkrachten zouden zijn. Bij de lekenmedewerkers is er best wel openheid voor de ignatiaanse spiritualiteit en het jezuïetenerfgoed, al weten sommigen daar niet zoveel over.”

Dat heeft ondergetekende ondervonden toen hij vorig jaar twee spiritualiteitsdagen mocht animeren voor deze zo waardevolle mensen. Zoals Pieter-Paul het uitdrukt: “Ikzelf vind in elk geval dat mijn leven spiritueler is sinds ik bij deze ngo actief ben dan toen ik in bezinningscentra werkte. En de teamgeest is heel goed op dit ogenblik, ondanks de coronacrisis.”

WAT BETEKENT JRS VOOR ALLE SJ EN MEDEWERKERS IN DE ELC?

JRS betekent bij nader toezien ook veel voor het geheel van de jezuïeten en de vele medewerkers. Pedro Arrupe, de stichter, voorzag dit: ‘Ik beschouw dit als een nieuw modern apostolaat voor de hele Sociëteit, erg belangrijk voor nu en voor de toekomst, én waar ook de Sociëteit veel spiritueel voordeel zal van ondervinden.’ JRS is inderdaad voor de Sociëteit een belangrijk instrument én symbool geworden van ons sociaal apostolaat. Door het contact met vluchtelingen en migranten, door hun verhalen te beluisteren en hun zorgen te delen worden veel jezuïeten en leken innerlijk omgevormd. Welke betekenissen en evenveel uitdagingen zie ik voor ons hier?

Historische betekenis

Toen Arrupe JRS stichtte waren er wereldwijd 16 miljoen vluchtelingen, nu zijn dat er... 80 miljoen. Het vluchtelingenprobleem is een historisch probleem!

Arrupe heeft allicht niet vermoed dat JRS zo zou groeien en zo lang nodig zou zijn. De omvang van het probleem toont al dat deze zorg ons aller zorg moet zijn.

Morele betekenis

Dat JRS Belgium zich concentreert op de gedetineerden doet de betekenis oplichten van ons nieuw regioproject ‘IntelSoc’ ofte ‘intellectueel en sociaal apostolaat’, gehuisvest in onze nieuwe gemeenschap ‘Favre’ in de Maria-Theresiastraat in Leuven. Vanaf het najaar 2021 gaat IntelSoc immers focussen op de twee werelden van detentie en migratie, die gescheiden lijken maar in de vluchtelingenproblematiek vreemd versmelten. Een samenwerking tussen JRS

Belgium en Intelsoc ligt voor de hand en kan ongetwijfeld vruchtbare synergieën opleveren tussen de praktijk van bezoeken, advocacy, academische studie en universitair onderwijs.

Xavier Dijon sj, professor in natuur- en arbeidsrecht en jarenlang wetenschappelijk medewerker van JRS, heeft dit jaar als het ware een IntelSoc-voorzet gegeven met zijn omvangrijke wetenschappelijke publicatie *Les frontières du droit. Quelle justice pour les migrants?* (Lessius). Detentie is de niche van JRS Belgium. Dat besluit heeft rust gebracht. Geen veelheid van projecten, maar vereenvoudiging, concentratie op de kerntaak. Geen groei in de breedte, maar in de diepte. De vorige generaal Adolfo Nicolás sprak altijd over diepte. Ook dit werk heeft diepte nodig, intellectueel en spiritueel. Geen loze kreten. Non multa sed multum, zeiden de ouden. Niet veel maar grondig. Het bezoek voert ons naar de grond van het probleem.

Dan zie je: in Europa maken we een diepe crisis door. Geen vluchtelingencrisis, maar een crisis van de gastvrijheid. Het is een morele crisis: het Europese migratiebeleid komt erop neer dat wij die mensen niet willen. In ons land worden mensen zonder wettig verblijf behandeld als gedetineerden, als misdadigers. Fort Europa. Het is tegelijk een spirituele crisis: er is bekering nodig tot medemenselijkheid en gastvrijheid. En het is ook een kans. Vluchtelingen dagen Europa uit om zijn identiteit terug te vinden en terug te keren naar zijn wortels. Zijn die wortels ook niet evangelisch?

Spirituele en evangelische betekenis

Arrupe wilde in 1980 gehoor geven aan Jezus' opdracht om vreemdelingen te verwelkomen. Paus Franciscus hernam deze heldere boodschap nu 40 jaar later: in de vluchtelingen herken je Jezus, die zelf ook in Egypte vluchteling geweest is. Wie vluchtelingen ontvangt, ontvangt Jezus en draagt zorg voor Jezus. Hij nodigt ons uit om een thuis te bieden aan vluchtelingen en migranten en om hen te verwelkomen.

Dat het eerste JRS-werkwoord 'vergezellen' is, verwijst direct naar onze identiteit: gezel zijn van, in het gezel zijn van vluchtelingen worden we ook nog meer gezel van Jezus. Wat mij treft bij Jezus is dat hij in de eerste helft van het evangelie voortdurend het lijden probeert te verlichten, maar in de tweede helft van het evangelie zelf in dat lijden treedt. Dat is wat de JRS-bezoekers in mijn ogen ook doen: treden in de machteloosheid van de vluchteling, daarin gezel worden van de verstotene.

JRS-werkers leveren zware spirituele arbeid: ze bevinden zich vaak in de gemengde gevoelens van machteloosheid én toch blijvende verantwoordelijkheid. Het is een plaats waar veel spiritualiteit nodig is én kan ontwikkeld worden. Er schuilt ook een grote uitdaging tot "verzoening". Kan hij of zij ons gebrek aan gastvrijheid vergeven? Kunnen wij ons verzoenen met deze storende aanwezigheid?

En toch getuigt Pieter-Paul ook: 'Er wordt vaak beweerd dat ons werk in detentie zwaar zou zijn. Dat het tot burn-out leidt. En dat stellen we inderdaad soms vast. Maar is de oorzaak het contact met de gedetineerde? Het bezoeken van de migranten geeft immers ook 'goesting'. Het is niet wat je zou noemen 'prettig', en ook niet gemakkelijk, maar het motiveert ons wel. Daarvoor zijn we net bij JRS.

Het is een 'ministry of consolation' (J.W. O'Malley). Het brengt vertroosting aan de gevangene, en ook aan onszelf.' Op het eerste zicht verrassend, maar niet als je rvaring hebt met zwaar zieken en ongeneeslijken.

Betekenis van vrijwilligerswerk

Er is veel gelijkenis tussen het werk in palliatieve zorg en het werken met vluchtelingen, ook omdat een professioneel team samenwerkt met professioneel aangestuurde vrijwilligers. Die zijn zoveel meer dan goedkope arbeidskrachten. In een werkdocument lezen we: "Vrijwilligers

aanwenden biedt een antwoord op de existentiële vraag van onze sympathisanten om onze samenleving te veranderen en om het voor migranten op te nemen. Het biedt tevens een antwoord op de vraag van actieve gelovigen en sympathisanten om de Jezüetenmissie te mogen delen en om de nieuwe speerpunten van de Sociëteit operationeel te maken. Het inzicht van vrijwilligers in de missie van JRS is uniek en complementair aan die van het team, samen vormen ze een JRS-gemeenschap. Het onbezoldigd geleverde werk is een getuigenis op zich. Vaak is het

makkelijker voor de gedetineerde om contact te leggen met een vrijwilliger dan met een geaccrediteerde bezoeker: ze zijn er enkel voor hem of haar en voor niets anders.”

Betekenis van professioneel werk

Tegelijk is JRS een oproep tot professioneel werk, en dit staat helemaal niet in tegenspraak met het voorgaande. Daarbij denk ik in de eerste plaats aan het belang van gedegen juridisch advocacywerk en het titanenwerk dat daaromtrent verricht wordt. De verslagen en monitoring van bezoekers bieden juist voeding voor het advocacywerk. JRS-werk is zwaar werk. En ja, in de kern is er een zaligheid, ik noem het soms ‘ramp-zaligheid’, wanneer je de arme, de vluchteling ontmoet. Niettemin zijn overbelasting en burnout nooit ver weg. Juist daarom ook is er mijns inziens professionaliteit nodig op het vlak van de organisatie van de structuur én op het vlak van de HR begeleiding van teams, teamleden en vrijwilligers. Attitudes als empathie maar ook ‘containing’ - het kunnen toelaten en kanaliseren van sterke emoties zonder erdoor overrompeld te worden – en het ontdekken van resilience ofte veerkracht lijken daarin essentieel.

Maar laat deze nood niet toevallig ook in veel andere structuren van onze maatschappij bestaan: in zoveel bedrijven, ziekenhuizen, scholen worden we geconfronteerd met vermoeidheidsfenomenen. De manier waarop een internationale organisatie als JRS dit probeert aan te pakken, kan ook anderen inspireren (en vice-versa).

Apostolische betekenis: sociale gerechtigheid en een toekomst voor jongeren JRS incarneert op een sterke wijze het tweede speerpunt voor het apostolisch lichaam van de Sociëteit van Jezus en haar medewerkers voor de huidige tien jaar: ‘meegaan met de armen, de verstotelingen van de wereld, zij wiens waardigheid werd geschonden, in een zending van verzoening en rechtvaardigheid’ Tegelijk klinkt het derde speerpunt mee: ‘Jongeren begeleiden in het uitbouwen van een hoopvolle toekomst.’ Hoe kunnen de jongeren in onze scholen werkelijk gelukkig zijn zonder bezorgd te zijn om het geluk van hun veel minder fortuinlijke medewereldjongeren? Daarom blijven de sociale projecten in de scholen, jammer genoeg onder druk in Coronatijd, zo belangrijk. Anderzijds zijn er die jongere migranten zelf die reeds de vruchten plukken van goede opvang, zoals in het Emmaüsproject dat gehuisvest is in onze Mechelse gemeenschap.

Politieke betekenis

JRS huldigt drie "principes": begeleiden, dienen, verdedigen (accompany, serve, advocate). ‘Begeleiden’ en ‘dienen’ zijn woorden waarmee we in ons spiritueel oordgebruik meer vertrouwd zijn dan ‘verdedigen/advocate’, hoewel Maria in het Salve Regina ‘advocata nostra’ wordt genoemd. ‘Advocate’ is niet gemakkelijk te vertalen. Het is meer dan verdedigen, zeker meer dan rechten verdedigen, meer dan ‘pleiten voor’. Het drukt solidariteit uit, willen het woord geven aan.

Uiteindelijk zou de pleitbezorger niet zozeer meer moeten spreken voor de vluchteling, maar hem of haar zelf aan het woord laten zodat dit volk (80 miljoen mensen!) zijn geschiedenis niet langer ondergaat maar zelf mede bepaalt. Zo ver zijn we nog niet.

‘Advocate’ voert ons hoe dan ook naar de politieke betekenis van JRS. ‘Politiek’ verwijst hier niet alleen naar de staatkundige problemen en barrières waarop men stoot in de vluchtelingenproblematiek. De vluchtelingen dagen uit tot structurele reflectie en actie. En daardoor stellen ze onze ‘polis’, onze Belgische én Europese samenleving, ‘Fort Europa’ zelf in vraag. Ze dagen ons dus niet alleen uit tot individuele inzet voor concrete mensen. Hoe en waar nodigen vluchtelingen elk van ons uit tot een maatschappelijke gemeenschappelijke en politieke onderscheiding die in dienst staat van de minsten?

Liturgische betekenis en uitdaging

De laatste zondag van het liturgisch jaar plaatste ons voor de radicale vraag: tot welke groep willen wij behoren: hen over wie de Mensenzoon zelf zegt ‘Ik was een vreemdeling en jullie namen mij op’ of ‘Ik was een vreemdeling en jullie namen mij niet op?’

Dit spiritueel perspectief sluit aan bij de Welzijnszorg Adventscampagne die zich dit jaar richt op waardig wonen, een waardige thuis hebben: het Huis van God is huis van gerechtigheid, huis van barmhartigheid, huis voor iedereen, huis van de hoop. Misschien kunnen de vier adventszondagen ook een uitnodiging zijn voor heel onze regio om bijzondere aandacht te besteden aan hen die geen huis meer hebben door bijvoorbeeld elke week een getuigenis aan te brengen, een verhaal dat ons de inzet van JRS nabij stelt. Zo wordt kerstmis het feest van het huis van de vrede.

PERSOONLIJK DANKWOORD

Ons laatste woord moet een woord van enorme dank zijn. En omdat dit geen leeg woord zou zijn, maar een persoonlijk eerbewijs zal ik namen noemen - met het risico, zelfs zekerheid dat ik velen niet vernoem. Ik breng eerst in herinnering de jezuïeten die vroeger vanuit onze regio actief waren in JRS.

We vermeldden al Jan Stuyt. Hij ontmoette in zijn JRS-jaren medebroeder Rik De Gendt op vele plekken: Zagreb, Hong Kong en Aix-en-Provence. Rik heeft vele jaren gereisd en heel veel geschreven in buitenlandse tijdschriften (Italiaans, Spaans, Frans) en in De Standaard. Rik was jaren verbonden aan JRSEuropa met toen John Dardis als directeur.

Dieper terug in de geschiedenis was Vincent Diercx de Casterlé (RAN) in de kampen aan de grens Thailand Cambodja van 1985 tot 1993, en van 1993 tot 2003 was hij medewerker van JRS in Pnom Penh, in Cambodja. In 2004 kwam hij naar Heverlee waar hij overleed in 2008. Achttien jaar werkte Vincent full time voor JRS ! Frans Chanterie sj verliet het Xaveriuscollege om te werken van 1992 tot 2000 in Rwanda, Malawi, Zambia en Angola. Broeder Jan Caers werkte elf jaar (1982 – 1993) in het AWASA camp Ethiopië. Bart Bosteels gaf het beste van zichzelf als regent van 1988 tot 1990 in het Phanat Nikhom kamp voor Vietnamezen in Thailand. Veel jaren later heeft Wouter Blesgraaf als regent hard gewerkt voor JRS UK en JRS Belgium en recenter nog Bastiaan van Rooijen.

We willen de huidige raad van bestuur van JRS Belgium danken voor hun inzet: Alain De Neef, Arnaud Hoc, Hamida Chikhi, Philippe Marbaix sj, Leo De Weerdts sj, voorzitter Xavier Ortegat die weldra zijn derde en laatste termijn beëindigt. We danken ook Garcia José Ignacio sj en de medewerkers van JRS-Europe in het Brussels kantoor. Arnout Mertens is International Director of Programmes and Innovation at Jesuit Refugee Service in Rome. Hij heeft veel contact met levensnoodzakelijke donoren in Vlaanderen en Nederland.

Graag bedank ik ‘persoonlijk’ alle mensen van het huidige kernteam ☑ Baudouin Van Overstraeten – directeur, vroeger advocaat en in gemeentepolitiek

Pieter-Paul Lembrechts sj – gesloten centra, momenteel in Merksplas

Helga Corvers – jurist, eerst bezoeker terugkeewoningen, nu teamondersteuning

Maaike Vanderbruggen – historica, eerst gesloten centra, dan terugkeewoningen, nu Plan Together (= alternatieven) en advocacy
Griet Demeestere – jurist, eerst gesloten centra, nu Plan Together
Vera Tikhomirova – van Russische afkomst, boekhouding, receptie
Dennis Van Vossel – jurist, eerst gesloten centra, nu communicatie en fondsenwerving
Ruben Bruynooghe – was advocaat, nu bezoeker gesloten centra en advocacy
Kristien Vliegen – terugkeewoningen was werkzaam in Congo, Eritrea, Vietnam, Abdchazië, Malawi en Guatemala
Yasmina Lansman – Marokkaans-Belgisch, juriste, antropologe, gesloten centra
Emmanuel Berinyuy Ngaikpu – afkomstig uit Kameroen, terugkeewoningen en Plan Together
Paweł Bondaruk sj – uit Polen, gesloten centra, vrijwilligerswerking, jubileum
Dit zijn de namen van de vriendschappelijke bezoekers: André Degand, Marie-Rose Hoornaert, Bruno Standaert, Guy Lethé, Xavier Renders, Marie-Françoise Assoignon, Christof Grootaers, Hugo Jansen, Vincent Mutebi.
Daarnaast zijn er nog Eddy Denckens, Julia Zomignani Barboza, Inès Nzeyimana, Marta Gionco, Jan Croes en een groot aantal andere vrijwilligers voor lange of korte tijd en de velen die vroeger voor JRS hebben gewerkt.
Danken is zeggen dat jullie werk niet vanzelfsprekend is, maar voor mij van-God-sprekend. ‘Wat gij voor één van deze geringsten hebt gedaan, hebt gij ook voor Mij gedaan.’
Een allerlaatste woord van dank aan hen die deze brief nalazen en taalkundig en inhoudelijk verbeterden: Leo De Weerd, Pieter-Paul Lembrechts, Jan Stuyt, Jacques Haers, Rita Loyens, Xavier Ortegat, Baudouin Van Overstraeten, Bart van Emmerik.
Marc Desmet sj Regionaal

AGENDA JUNI – JULI - AUGUSTUS 2021

Zondag 6 juni om 10.30 uur : **digitale viering**

Thema: Assertiviteit en empathie

(Vorbereid door groep 2)

Dinsdag 8 juni van 19.30 u tot 21.45 u: **Bijbels leerhuis**

We lezen verder in de brief van Paulus aan de gemeente van Rome: poging tot actualisering van de eerste zeven hoofdstukken van de Romeinenbrief.

DIT LEERHUIS GAAT FYSIEK DOOR IN DE ONTMOETINGSRUIMTE VAN JEBRON

Woensdag 9 juni om 20 uur: **Dagelijks Bestuur**

Wij werken verder aan de slotviering van zondag 20 juni.

Zondag 20 juni: digitale SLOTVIERING om 10.30 uur:

HOE DROEGEN WE ELKAAR TIJDENS HET VOORBIJE WERKJAAR. PERSOONLIJKE GETUIGENISSEN.

VANAF ZONDAG 4 JULI: VIJF VAKANTIEVIERINGEN 2021

Deze vieringen zullen doorgaan in het Jebronhuis

De vieringen van 18 juli, 1 en 15 augustus moeten nog ingevuld worden

<i>Data zondagen</i>	<i>mogelijke lezingen</i>	<i>Wie bereidt voor?</i>
4 juli 2021 10.30 uur	Ez. 2,2-7; 2 Kor. 12,7-10 Mc. 6,1-6	Monique en Guido

18 juli	Jer. 23,1-6; Ef. 2,13-18; Mc. 6,30-34	Stefaan?

1 augustus	Ex. 16,2-4.12-15; Ef. 4,17.20-24 Joh. 6,24-35	Stefaan?

15 augustus	Apoc 11,19a.1,21-6a.10b; 1Kor 15,12-26 Luk 1,39-56 Of Spreuken 9,1-6; Ef 5,15-20 Joh 6,51-58	Luc Van Lierde?

29 augustus	Deut 4,1-2.6-8; Jacobus 1,17-18.21b-27 Mc 7,1-8.14-15.21-23	Paul DW

OM NU REEDS TE NOTEREN:

STARTVIERING VOLGEND WERKJAAR zal doorgaan op zondag 26 september
Om 10.30 uur IN DE WERFKAPEL

AGENDA FEBRUARI APRIL - JUNI 2021

Jebbron Info

Wens je Jebbron-Info niet meer te ontvangen, geef dan een seintje via mail.

Jebbron vzw ; Open Huis voor Vorming en Pastoraat

Begijnhof 1 - 9300 Aalst Tel. 053/77.51.16

Open ma, di, do en vr van 08.00 tot 16.00 uur.

Mailadres: jebbron@telenet.be

Website: www.jebbron.be

Stortingen en financiële steun zijn welkom op BE46 0680 6230 4036

Raad van Bestuur: Inge De Bruyn, Paul De Witte, Luc D'Hooghe, Annie Maes, Kristien Renneboog, Erik Van Assche

Personeel: Vera Baeyens, Anne De Cremer

Liturgieverantwoordelijke Paul De Witte